

Duurzaamheidsverslag 2021

Stichting Heineken Pensioenfonds

Mei 2022

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
DEEL 1. MVB Beleid 2020-2021	4
1. Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid	5
1.1 Leidende Principes	6
1.2 Thema's en Instrumenten	7
1.3 De instrumenten nader uitgewerkt	8
1.3.1 ESG Integratie	8
1.3.2 Actief Beleggerschap	11
1.3.3 Uitsluiting	13
1.3.4 Impact Investing	14
1.4 Verantwoording en Evaluatie van het MVB beleid	15
1.5 IMVB Convenant, OESO Richtlijnen en UN Guiding Principles	15
1.6 Wet- en Regelgeving	16
DEEL 2. MVB Implementatie en Resultaten 2021	18
2. Beleggingsportefeuille 2020-2021	19
3. Implementatie van het MVB beleid en uitkomsten over 2021	21
3.1.1 ESG Integratie	21
3.1.2 ESG Integratie bij selecteren en monitoren van vermogensbeheerders	30
3.2 Actief Beleggerschap	30
3.3 Uitsluitingen	34
3.4 Impact Investing	35
4. Wet- en regelgeving	35
Bijlage 1 Hierarchie van ESG Scores (MSCI)	36
Bijlage 2 Doorvertaling door Sustainalytics van de UN Global Compact Principles naar de OESO-Richtlijnen en de UN Guiding Principles	37
Bijlage 3 Uitsluitingenlijst 2021 van ondernemingen en landen	38
Bijlage 4 Engagement 2021	39
Disclaimer	40

Voorwoord

Het Heineken Pensioenfonds (hierna: HPF) belegt een vermogen van ca. 4,5 miljard euro met als doel om met een zo goed mogelijk rendement bij een verantwoord risico de koopkracht van pensioenen zoveel mogelijk in stand te houden. Het HPF is daarbij van mening dat een goed pensioen genoten wordt in een wereld die het waard is om in te leven. Het is echter steeds minder vanzelfsprekend dat dat perspectief zich zonder gerichte inspanning zal realiseren. Daarom houdt het HPF in het beleggingsbeleid rekening met milieu- en sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur. Hoe het HPF dat doet, is vastgelegd in het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Naast MVB wordt ook de Engelse afkorting ESG voor Environmental, Social en Governance aspecten veel gebruikt. Ook wij gebruiken beide afkortingen als synoniemen.

Het HPF ziet het ontwikkelen van MVB beleid als een evolutionair proces. Het HPF wil op ieder moment een compleet, relevant en haalbaar MVB beleid hebben staan, dat zich aanpast en uitbreidt afhankelijk van opgedane ervaringen en ontwikkelingen in visie en expertise. Deze evolutionaire groei is onderdeel van het beleid. Gelijktijdig zijn ook maatschappelijke inzichten en marktpartijen in ontwikkeling, en komen er steeds meer en betere beleggingsproducten (van vermogensbeheerders) en analyse instrumenten (van dataproviders) waarmee het beleid van het HPF verder kan worden vormgegeven en uitgevoerd. Het HPF onderkent aldus dat het maatschappelijk verantwoord beleggen zich extern blijft ontwikkelen en wil hier in mee blijven gaan.

Het HPF heeft het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB Convenant) ondertekend. Hiermee onderschrijft het HPF de *'OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen'* en de *'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'* (UNGPs), en wordt het *'OESO Richtsnoer voor Institutionele Beleggers'* als leidraad gehanteerd.

In 2020 heeft het HPF een nieuw MVB beleid opgesteld dat in lijn is met de in het IMVB Convenant vastgestelde standaarden. Daarbij zijn de MVB Visie, de MVB Beleggingsovertuiging en de MVB Doelstelling opnieuw geformuleerd en zijn Leidende Principes vastgesteld, als onderdeel van de overkoepelende Visie, Beleggingsovertuigingen en Beleggingsdoelstellingen van het HPF als geheel. In 2021-2022 is de implementatie van dit MVB beleid vormgegeven en zijn de resultaten over 2021 vastgesteld. Al doende beoogt het HPF een bijdrage te leveren aan maatschappelijke lange-termijn waardecreatie.

In dit eerste Duurzaamheidsverslag wordt integraal verslag gedaan over het MVB beleid, implementatie en resultaten van het HPF. Deel 1 beschrijft het beleid over 2020-2021. Deel 2 beschrijft de implementatie en resultaten over 2021. Ook het Jaarverslag 2021 doet hier kort verslag van. Voor de publicaties van de SRDII wetgeving en de SFDR wetgeving wordt verwezen naar de website van het HPF.

Deel 1. MVB Beleid 2020-2021

1. Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid

Eind 2020 heeft het HPF een nieuw MVB beleid opgesteld dat in lijn is met de in het IMVB Convenant vastgestelde standaarden. De MVB Visie, de MVB Beleggingsovertuiging en de MVB Doelstelling zijn daarbij opnieuw geformuleerd, als onderdeel van de overkoepelende Visie, Beleggingsovertuigingen en Beleggingsdoelstellingen van het HPF als geheel. In 2021-2022 is de implementatie van dit MVB beleid vormgegeven en zijn de resultaten over 2021 vastgesteld. Ook is voor het eerst een geïntegreerd Duurzaamheidsverslag samengesteld waarin verslag wordt gedaan van het beleid, de implementatie en de resultaten over 2021. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de periodieke rapportage die in de MVB Doelstelling wordt genoemd.

MVB Visie

Het HPF is van mening dat het als lange-termijn belegger en gezamenlijk met andere institutionele beleggers invloed heeft op de maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering van ondernemingen en overheden, ook al is die invloed beperkt, niet altijd meetbaar, en doorgaans slechts merkbaar op de langere termijn. Het HPF erkent dat deze invloed een maatschappelijke verantwoordelijkheid met zich meebrengt, en wil daaraan invulling geven door maatschappelijk verantwoord beleggen te integreren in zijn beleggingsbeleid. Al doende beoogt het HPF een bijdrage te leveren aan maatschappelijke lange-termijn waardecreatie.

Een essentieel uitgangspunt hierbij is dat sociale partners en deelnemers van het HPF het belangrijk vinden dat het HPF maatschappelijk verantwoord belegt. Het HPF wil een MVB beleid voeren dat aansluit bij de MVB ambities van HEINEKEN en waarin belanghebbenden zich herkennen. Het HPF wil transparant zijn over het gevoerde MVB beleid, en over de effecten van dit beleid, voor zover meetbaar en identificeerbaar.

Het belangrijkste element van de overkoepelende Visie van het HPF is de ambitie om binnen de risicohouding, financiële middelen en wettelijke kaders de koopkracht van pensioenen zo veel mogelijk in stand te houden. Het HPF wil de toevertrouwde gelden hiertoe op een maatschappelijk verantwoorde en prudente wijze beleggen, met als beleggingsdoelstelling dat de rendement risicoverhouding van de beleggingen op deze ambitie is afgestemd.

MVB Beleggingsovertuiging

In de overkoepelende Visie van het HPF is het belangrijkste element de ambitie om binnen de risicohouding, financiële middelen en wettelijke kaders de koopkracht van pensioenen zo veel mogelijk in stand te houden. Het is de MVB Beleggingsovertuiging van het HPF dat maatschappelijk verantwoord beleggen kan samengaan met de beleggingsdoelstelling de rendement-risicoverhouding van de beleggingen af te stemmen op deze ambitie.

MVB Doelstelling

De MVB Doelstelling van het HPF is om op een gecontroleerde en zichtbare wijze maatschappelijk verantwoord te beleggen. De MVB Beleggingsovertuiging dat maatschappelijk verantwoord beleggen kan samengaan met de beleggingsdoelstelling de rendement-risicoverhouding van de beleggingen af te stemmen op de ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen, zal hierbij gemonitord worden, en bijgestuurd worden indien deze ambitie hierdoor in gevaar komt (i.e. 'gecontroleerd'). Ook zal er periodiek gerapporteerd worden, zowel intern als extern, over het gevoerde beleid, de uitvoering en de resultaten, zodat stakeholders hier kennis van kunnen nemen (i.e. 'zichtbaar').

1.1 Leidende Principes

Om richting te geven aan de praktische invulling van het MVB beleid heeft het HPF vijf leidende principes geformuleerd. De eerder geformuleerde MVB Doelstelling is hierbij voor de volledigheid als eerste Leidende Principe opgenomen.

LEIDENDE PRINCIPES RONDOM HET MVB BELEID

1. De MVB Doelstelling van het HPF is om op een gecontroleerde en zichtbare wijze maatschappelijk verantwoord te beleggen.
- Zie hierboven.
2. Het MVB beleid van het HPF is relevant en haalbaar, en zal zich ontwikkelen middels een gefaseerde ingroei zoals verwoord in het IMVB Convenant.
- Het HPF zal, gezien haar omvang, samenwerking zoeken met dataproviders, vermogensbeheerders en andere pensioenfondsen om de effectiviteit van zijn MVB beleid voor een duurzamere samenleving te bevorderen.
3. Geïnspireerd door de duurzaamheidsthema's van HEINEKEN NV en de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties, legt het HPF de nadruk op de drie Thema's: Klimaat, Water en Mensenrechten.
- Overige thema's worden geadresseerd middels specifieke metingen en doelen zoals beschikbaar bij onze dataproviders of vermogensbeheerders.
4. Het HPF ziet MVB als een integraal onderdeel van het beleggingsproces, en zet hiervoor de geëigende instrumenten in: ESG-Integratie, Actief Beleggerschap, Uitsluiting en mogelijkere wijs Impact Investing.
- Onder Actief Beleggerschap wordt begrepen Engagement, Voting, Class Actions en Claims.
5. Het HPF geeft de voorkeur aan Engagement boven Uitsluiting.
- De uitsluitingenlijst zal in ieder geval de wettelijke uitsluitingen bevatten, en ondernemingen die na herhaaldelijk Engagement geen verbetering laten zien.

1.2 Thema's en Instrumenten

Binnen het ESG raamwerk zijn alle drie de factoren (E, S en G) belangrijk voor het HPF. Echter, om de relevantie van het MVB beleid te vergroten (cf. Leidend Principe 2), legt het HPF de nadruk op de drie thema's Klimaat, Water en Mensenrechten (cf. Leidend Principe 3). Deze Thema's zijn geïnspireerd door de duurzaamheidsthema's van HEINEKEN NV en de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties. Het HPF adresseert deze drie Thema's met behulp van vier Instrumenten (cf. Leidend Principe 4) op een wijze zoals schematisch in het overzicht hiernaast in kaart is gebracht.

Hierbij is de relatie tussen Thema's en Instrumenten niet voor alle Instrumenten dezelfde. Zo heeft het HPF onder ESG Integratie bijvoorbeeld ook kentallen en beleid geformuleerd die het veel bredere ESG spectrum geïntegreerd adresseren. Ook overlapt het aandachtspunt van het Actief Beleggerschap, de van het IMVB Convenant afgeleide OESO Richtlijnen, grotendeels het Thema 'Mensenrechten' maar is hiermee niet identiek. Aangezien de Instrumenten, de beleggingscategorieën en de beschikbaarheid van MVB data een zeer grote mate van diversiteit kennen, is diversiteit in de relatie tussen Thema's en Instrumenten onvermijdelijk en maakt het tevens mogelijk om méér MVB aspecten in het totale beleid te incorporeren dan het kleinere universum van de drie Thema's biedt.

Thema	Klimaat in CO ₂ e uitstoot	Water in H ₂ O consumptie	Mensenrechten met name arbeidsomstandigheden en kinderarbeid																																																										
Instrument																																																													
ESG Integratie																																																													
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">MVB</th> <th rowspan="2">HPF</th> <th colspan="3">CO₂e (tCO₂e)</th> <th colspan="3">CO₂e (gram/L)</th> <th colspan="3">Water (L 1000 m³)</th> <th colspan="3">Water (ml/L)</th> <th colspan="3">Mensenrechten score (%)</th> <th colspan="3">ESG Uniform score (%)</th> </tr> <tr> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>	MVB	HPF	CO ₂ e (tCO ₂ e)			CO ₂ e (gram/L)			Water (L 1000 m ³)			Water (ml/L)			Mensenrechten score (%)			ESG Uniform score (%)			2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021																						
MVB	HPF			CO ₂ e (tCO ₂ e)			CO ₂ e (gram/L)			Water (L 1000 m ³)			Water (ml/L)			Mensenrechten score (%)			ESG Uniform score (%)																																										
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Mensenrechten</th> <th colspan="3">RobecoSAM</th> <th colspan="3">GRES score</th> <th colspan="3">UN PRI</th> </tr> <tr> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>	Mensenrechten	RobecoSAM			GRES score			UN PRI			2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021											<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Ondernemingsbeleid</th> <th colspan="3">GRES score</th> <th colspan="3">UN PRI</th> </tr> <tr> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>	Ondernemingsbeleid	GRES score			UN PRI			2019	2020	2021	2019	2020	2021																	
Mensenrechten	RobecoSAM			GRES score			UN PRI																																																						
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021																																																				
Ondernemingsbeleid	GRES score			UN PRI																																																									
	2019	2020	2021	2019	2020	2021																																																							
Actief Beleggerschap	<i>Kan Thema gebonden zijn, maar vooralsnog gebaseerd op schendingen van de OESO-richtlijnen</i>																																																												
Uitsluiting	<i>Kan Thema gebonden zijn, maar vooralsnog gebaseerd op wettelijke uitsluitingen, en ondernemingen die na herhaald Engagement nog altijd de OESO-richtlijnen ernstig schenden</i>																																																												
Impact Investing	✗	✓ mogelijk/wenselijk zolang water niet goed meetbaar is onder ESG-Integratie	✗																																																										
Geïnspireerd door SDG's																																																													

1.3 De instrumenten nader uitgewerkt

1.3.1 ESG Integratie

Het HPF houdt bij beleggingsbeslissingen rekening met milieu-, sociale en bestuurlijke factoren. Hiertoe heeft het HPF een MVB Dashboard ontwikkeld waarmee de monitoring van delen van de beleggingsportefeuille plaatsvindt op basis van verschillende kentallen voor de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten. Ook spelen de ESG factoren een rol in het beleggingsproces van het HPF bij het selecteren, monitoren en beoordelen van externe vermogensbeheerders en het vaststellen van Investment Cases.

MVB DASHBOARD

Onderdeel van ESG Integratie is het MVB Dashboard dat het HPF heeft opgezet om de kentallen voor de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten in de deelportefeuille waarvoor deze kentallen beschikbaar zijn, te meten en beoordelen. Dit betreft voornamelijk met name de portefeuille Aandelen Ontwikkelde Markten. Door het volgen van deze kentallen over de tijd kan beoordeeld worden of en in hoeverre deze deelportefeuille zich op deze thema's verbetert. In de toekomst, nadat meer ervaring is opgedaan met deze kentallen en de gevoeligheden daarin, wordt overwogen om doelstellingen op deze kentallen op te leggen, om à priori opgelegde verduurzamingen van de beleggingsportefeuille te realiseren.

- Voor het thema 'Klimaat' is het kental de CO₂e uitstoot (TCE – Total Carbon Emission) die aan bovengenoemde deelportefeuille van het HPF kan worden toegerekend. De 'e' in CO₂e (van 'equivalent') geeft aan dat niet alleen de uitstoot van koolstofdioxide sec wordt gemeten, maar van alle in het Kyoto Protocol genoemde broeikasgassen (methaan, distikstofmonoxide, fluorkoolwaterstoffen, perfluorkoolstoffen, zwavelhexafluoride en stikstoftrifluoride). De uitstoot van deze broeikasgassen zijn omgerekend naar een 'CO₂ equivalent' uitstoot op basis van hun relatieve broeikaseffect. Het rapporteren van CO₂e in plaats van CO₂ sec volgt de 'Greenhouse Gas Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard' en is de standaard rapportage van de uitstoot van broeikasgas binnen ESG rapportages.

Om te komen tot een kental voor de gehele deelportefeuille wordt de CO₂e uitstoot van iedere onderneming gewogen met het aandeel van het HPF in het eigendom van die onderneming en worden deze aan het HPF toegerekende gewogen uitstootcijfers opgeteld over alle ondernemingen in de deelportefeuille van het HPF. Ook wordt de aldus verkregen totale CO₂e uitstoot van de deelportefeuille van het HPF gedeeld door de waarde van deze deelportefeuille om zo te komen tot een genormaliseerde CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro (TCEN – TCE Normalized). Op termijn zal worden bekeken of deze kentallen zodanig aangepast kunnen worden dat ook de credit portefeuille van het HPF in de berekeningen kan worden meegenomen. Dit kan gebeuren zodra dit zinvol is, de kentallen in de credit portefeuille zinvol berekend kunnen worden, en dit niet leidt tot dubbeltellingen van CO₂e uitstoot in onze rapportage.

- Voor het thema 'Water' wordt op overeenkomstige wijze de water consumptie berekend die aan bovengenoemde deelportefeuille van het HPF kan worden toegerekend, door de water consumptie van iedere onderneming te wegen met het aandeel van het HPF in het eigendom van die onderneming en deze aan het HPF toegerekende gewogen water consumptie cijfers op te tellen over alle ondernemingen in de deelportefeuille van het HPF. Water consumptie cijfers zijn vooralsnog beperkt beschikbaar, waardoor het kental slechts berekend kan worden voor een deel van bovengenoemde deelportefeuille. De ontwikkelingen op dit gebied gaan echter snel, en de verwachting is dat het deel van de aandelenportefeuille waarvoor dit kental berekend kan worden in de toekomst snel zal stijgen.
- Op overeenkomstige wijze wordt de score van ondernemingen op het thema Mensenrechten verwerkt tot een totaal score van de deelportefeuille van ondernemingen waarvoor deze scores beschikbaar zijn.
- Ook wordt op overeenkomstige wijze een 'ESG Universeel score' voor de deelportefeuille van ondernemingen vastgesteld waarvoor deze scores beschikbaar zijn. Dit gebeurt om ook andere dan de hierboven genoemde Thema's (op zeer geaggregeerd niveau) een plaats in het MVB Dashboard van de ESG Integratie te geven.

Voor andere beleggingscategorieën dan Aandelen Ontwikkelde Markten bevat het MVB Dashboard de volgende kentallen. Deze kentallen zijn MVB-breed en ontstijgen daarmee de hierboven genoemde Thema's.

- Voor de beleggingscategorie Staatsobligaties binnen LDI wordt de RobecoSAM score gerapporteerd. De doelstelling is hierbij om de score onder de 20 te houden.
- Voor Onroerend Goed wordt de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) score gerapporteerd.
- Tenslotte rapporteren we in hoeverre de managers aan onze voorkeur voldoen om de '*UN Principles for Responsible Investment*' (UN PRI) te hebben ondertekend.

ESG INTEGRATIE BIJ EXTERNE VERMOGENBEHEERDERS

Bij de selectie en monitoring van de externe vermogensbeheerders worden ESG criteria expliciet meegenomen. Onderdeel van de selectie is de beoordeling of de vermogensbeheerder kan voldoen aan het IMVB Convenant, waaronder de onderdelen die betrekking hebben op de ESG due-diligence.

Voor Staatsobligaties hanteert het HPF een gewogen RobecoSam Country Sustainability Index van hoogstens 20 voor opname in de portefeuille.

Ten aanzien van Onroerend Goed stimuleert het HPF de vermogensbeheerders een duurzaamheidsbeleid te implementeren en heeft het HPF een voorkeur voor vermogensbeheerders die in het jaarlijkse GRESB een “Green Star” waardering hebben behaald.

Het HPF heeft de voorkeur voor vermogensbeheerders die de UN PRI hebben ondertekend.

Het HPF verwacht van zijn vermogensbeheerders dat zij ESG criteria meewegen in hun beleggingsbeslissingen. Dit houdt in dat zij binnen de mandaatruimte die zij hebben, bepaalde ondernemingen of landen selecteren en daarbij over- of onderwegingen toepassen op basis van bepaalde ESG scores.

DOELSTELLINGEN

Zoals hierboven aangegeven heeft het HPF doelstellingen voor Staatsobligaties (RobecoSAM score < 20 voor opname in de portefeuille), Onroerend Goed (alle vermogensbeheerders een GRESB “Green Star”) en dat alle managers bij voorkeur de UN PRI hebben ondertekend.

Het HPF heeft vooralsnog geen reductiedoelstellingen voor de drie Thema’s waarover wordt gemeten. Tevens zijn er nog geen uitsluitingen die op kentallen van het MVB Dashboard zijn gebaseerd. Indien er in de toekomst hiervoor uitsluitingen komen, bijvoorbeeld vanwege CO₂e reductiedoelstellingen, dan zal het HPF vooralsnog de benchmarks van het bredere beleggingsuniversum blijven hanteren en de vermogensbeheerders extra tracking error geven, om zicht te houden of deze MVB beleidsimplicatie nog altijd samengaat met de beleggingsdoelstelling om de rendement-risicoverhouding van de beleggingen afgestemd te houden op de ambitie tot behoud van koopkracht van pensioenen (conform Leidend Principe 1).

Op korte termijn (2021-2022) richt het HPF zich aldus op het meten en rapporteren van de kentallen in het MVB Dashboard. Begin 2021 is een nulmeting uitgevoerd en vervolgens worden de kentallen per jaar gemonitord. Na een periode van monitoring heeft het HPF in 2022-2023 als doel om te komen tot doelstellingen met betrekking tot de ESG thema’s.

1.3.2 Actief Beleggerschap

Het HPF is een betrokken belegger en maakt actief gebruik van de rechten voor beleggers (aandeelhouders) om lange-termijn waardecreatie te bevorderen in de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit doet het HPF door de inzet van de volgende drie sub-instrumenten: Engagement, Stemmen en Class Actions & Claims. Op deze manier oefent het HPF invloed uit op de strategie van de ondernemingen waarin het investeert. Actief Beleggerschap is van toepassing op de beleggingscategorie Aandelen.

ENGAGEMENT

Onder Engagement valt het gesprek aangaan met ondernemingen over hun maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het HPF participeert in gesprekken met bedrijven waar (potentiële) negatieve impacts zijn geïdentificeerd die binnen het Engagement beleid van het HPF vallen. Engagement op basis van negatieve impact bevat vier doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;
- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.

Het Engagement is gebaseerd op een ESG due-diligence procedure ('screening') van ondernemingen die het HPF in portefeuille heeft en die de OESO Richtlijnen structureel en ernstig schenden. De beleggingsportefeuille wordt gecontroleerd op ondernemingen die milieunormen, mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie regels schenden.

Hierbij gebruikt het HPF de gespecialiseerde 'controverses' data van een door het HPF geselecteerde onafhankelijke dataprovider. De uitvoeringsorganisatie monitort de beleggingsportefeuille eenmaal per jaar op basis van de 'controverses' data, tenzij er aanleiding is om dit vaker te doen. De uitkomsten kunnen leiden tot aanpassingen in de uitsluitingenlijst.

De controverses geven ook inzicht in de verschillende gradaties van de daadwerkelijke schendingen van de OESO Richtlijnen in onze beleggingsportefeuille, zodat deze schendingen kunnen worden geprioriteerd op basis van ernst, schaal en onomkeerbaarheid. Potentiële negatieve impact is ook onderdeel van de overall ESG risk rating die wordt verkregen uit de dataset van de dataprovider en die is gebaseerd op waarschijnlijkheidskansen.

Bij het beoordelen van een geïdentificeerde daadwerkelijke en/of potentiële negatieve impact worden waar relevant externe belanghebbenden, zoals deelnemers, werkgever of maatschappelijke organisaties en experts betrokken.

Wanneer ondernemingen in de beleggingsportefeuille (potentieel) negatieve impact veroorzaken, gebruikt het HPF zijn invloed om deze impact te voorkomen, te mitigeren of herstel of verhaal mogelijk te maken. Dit doet het HPF onder andere via Engagement en/of Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Het gesprek vindt plaats door samen op te trekken met andere beleggers die gekozen hebben voor Engagement met deze ondernemingen, via het platform dat hiertoe door de geselecteerde dienstverlener is opgezet. Het gesprek zelf wordt namens al deze beleggers door de geselecteerde dienstverlener gevoerd, waardoor de impact van de Engagement veel groter is dan ingeval het HPF dit op eigen initiatief en afzonderlijk zou hebben uitgevoerd.

Wanneer ondernemingen waarin het HPF belegt direct verbonden zijn met ondernemingen die negatieve impact hebben veroorzaakt of daaraan hebben bijgedragen, wordt via de geselecteerde dienstverlener verlangd dat deze ondernemingen hun invloed aanwenden om herstel en/of verhaal voor benadeelden mogelijk te maken.

Een Engagement traject wordt als succesvol beoordeeld als alle tijdgebonden doelen zijn bereikt. Indien een engagementtraject herhaaldelijk niet tot het gewenste resultaat leidt, besluit het HPF tot desinvestering en plaatsing van de onderneming op de uitsluitingenlijst.

Naast de OESO Richtlijnen onderschrijft het HPF ook de UN Global Compact Principles, en verwacht van ondernemingen waarin het belegt dat zij deze principes ook respecteren. Ondernemingen die deze principes ernstig en structureel schenden passen niet bij de uitgangspunten van het HPF. Aangezien de OESO Richtlijnen en de UN Global Compact Principles grotendeels samenvallen, adresseert het op de OESO Richtlijnen gerichte Engagement beleid van het HPF ook de UN Global Compact Principles.

Het HPF monitort de voortgang en impact van het Engagement beleid door periodiek een rapportage te ontvangen van de geselecteerde dienstverlener en vermogensbeheerders. Waar nodig wordt bijgestuurd. Over de uitvoering en resultaten van de Engagement wordt jaarlijks gerapporteerd. Daarnaast worden periodiek Engagement rapportages gepubliceerd op de HPF website.

STEMMEN

Het HPF is van mening dat Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen bijdraagt aan het rendement-risicoprofiel van de ondernemingen en beschouwt het uitoefenen van zijn stemrecht als zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het actief uitoefenen van het stemrecht draagt bij aan het creëren van lange-termijn aandeelhouderswaarde en past bij het verantwoord beleggingsbeleid.

Het HPF heeft bij een fondsbelegging beperkte mogelijkheden om een eigen stembeleid te voeren en volgt derhalve het stembeleid van de vermogensbeheerder. Ook bij beleggingen in discretionaire mandaten zoekt het HPF samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het HPF gelooft in een grotere impact als de krachten worden gebundeld. Het HPF heeft de afspraak met de vermogensbeheerders dat er gestemd wordt volgens richtlijnen die afgeleid zijn van het International Corporate Governance Network (ICGN). Deze vermogensbeheerders rapporteren hierover aan het HPF. Sectie 3.2 van dit Duurzaamheidsverslag bevat een verwijzing naar het stembeleid en de stemrapportage van de vermogensbeheerders.

CLASS ACTIONS & CLAIMS

Het HPF voert Class Actions tegen bedrijven die overtredingen hebben begaan en daardoor financiële schade hebben toegebracht aan aandeelhouders. Door middel van Class Actions wordt geprobeerd de corporate governance van een onderneming te verbeteren en de financiële schade voor het HPF vergoed te krijgen. Aangezien dit langdurige en tijdrovende trajecten zijn, neemt het HPF alleen deel in Class Actions waarbij alle beleggers in aanmerking komen voor schadevergoeding. Het HPF werkt hiervoor samen met partijen die namens het HPF (en andere beleggers) optreden. Jaarlijks worden de resultaten van de Class Actions in dit Duurzaamheidsverslag gerapporteerd.

1.3.3 Uitsluiting

Ondanks dat het HPF de voorkeur geeft aan Engagement boven Uitsluiting (cf. Leidend Principe 5), sluit het HPF investeringen in ondernemingen uit die in hun bedrijfsvoering of in hun producten of diensten in strijd zijn met internationale verdragen. Ook sluit het HPF investeringen in obligaties van landen uit die in hun landsbestuur niet aan internationale verdragen voldoen. Hiervoor zijn 4 criteria gedefinieerd:

1. Uitsluiting van ondernemingen die controversiële wapens of cruciale onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren; dit omvat maar is niet beperkt tot de wettelijke uitsluiting op clustermunition.
2. Uitsluiting van staatsobligaties van landen waarop de Verenigde Naties of de EU sanctiewetgeving een wapenembargo met 'asset freeze' van toepassing heeft verklaard.
3. Uitsluiting van ondernemingen die de OESO richtlijnen structureel en ernstig schenden en waarbij geen Engagement plaatsvindt, of waarbij deze structurele en ernstige schendingen na een periode van intensieve Engagement niet voldoende geadresseerd zijn.
4. Uitsluiting van ondernemingen die het behalen van de doelstellingen op het MVB Dashboard belemmeren.

Bij de uitsluitingen 1-2 geldt zero-tolerance. Dit betekent dat geen enkele belegging in hierbij betrokken ondernemingen of landen is toegestaan. Bij de overige uitsluitingen 3-4 geldt zero-tolerance bij discretionaire mandaten, maar een beperkte tolerantie van maximaal 0,5% van de waarde van het beleggingsfonds aangezien het HPF minder invloed heeft op de invulling van de portefeuille binnen een beleggingsfonds. Bij overschrijding van de

0,5% limiet zal het HPF in gesprek gaan met de vermogensbeheerder. Indien dit niet tot een reductie van de overschrijding tot onder de 0,5% limiet leidt, zal het HPF besluiten om het beleggingsfonds uit de portefeuille te verwijderen.

Het HPF implementeert het uitsluitingenbeleid op basis van publiekelijk beschikbare lijsten en op basis van data en analyses die via de ESG dataprovider(s) worden verkregen. Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt het uitsluitingenbeleid van de vermogensbeheerder in de beoordeling meegenomen.

Met betrekking tot Uitsluiting 3 spreekt het HPF van een structurele en ernstige schending van de OESO Richtlijnen wanneer de schending naar alle verwachting niet zal worden geadresseerd of na een periode van Engagement onvoldoende is geadresseerd. Bij de beoordeling wordt gekeken naar de ernst van de schending en de maatregelen die de onderneming heeft genomen om de schending op te heffen.

Het Uitsluitingenbeleid is van toepassing op aandelen, staatsobligaties en bedrijfsobligaties. De uitsluitingenlijst wordt jaarlijks op de website van het HPF gepubliceerd.

1.3.4 Impact Investing

Het HPF wil met impact investing een positieve bijdrage leveren aan belangrijke sociale en duurzaamheidsvraagstukken in combinatie met het behalen van financieel rendement tegen een aanvaardbaar risico. Het HPF heeft gekozen om Impact Investing op het thema Water te onderzoeken. Hoewel dit thema ook middels het MVB Dashboard wordt geadresseerd, is de beschikbaarheid van relevante data voor de gehele aandelenportefeuille van het HPF nog niet zodanig dat het inzetten van Impact Investing overbodig zou zijn. Later kan de reikwijdte indien gewenst verder worden uitgebreid indien meer ervaring is opgedaan met Impact Investing.

Het HPF hanteert de volgende uitgangspunten bij Impact Investing:

- De belegging kent een duidelijke en expliciete maatschappelijke doelstelling, naast de reguliere financiële doelstellingen;
- De belegging gaat niet ten koste van het verwachte lange-termijn rendement-risicoprofiel, maar een beperkt lager rendement of hoger risico op de korte termijn is acceptabel;
- De gerealiseerde impact van de belegging dient meetbaar te zijn;
- Er dient periodiek gerapporteerd te worden over de impact;
- De rapportages dienen in zekere zin van assurance te zijn voorzien (bijvoorbeeld door accountantsverklaring).

Impact Investing zal plaatsvinden middels een beleggingsfonds in aandelen of obligaties. Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd over de gerealiseerde maatschappelijke impact van deze beleggingen.

1.4 Verantwoording en Evaluatie van het MVB beleid

VERANTWOORDING

Het HPF legt verantwoording af over het MVB beleid aan zijn belanghebbenden ten minste conform de vereisten die volgen uit wet- en regelgeving. Het HPF legt vast wat de acties en de resultaten zijn van zowel de ESG Integratie als het Actief Beleggerschap:

1. ESG Integratie: het HPF vindt het belangrijk om het effect van de wijzigingen in de beleggingsportefeuille door het MVB beleid inzichtelijk en meetbaar te maken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kentallen in het MVB Dashboard. Door deze kwantificering is het mogelijk de gewenste doorlopende verbetering van het beleid en het inzicht van de effectiviteit van het beleid te monitoren.
2. Actief Beleggerschap: het HPF maakt periodiek inzichtelijk welke invloed zij heeft uitgeoefend om verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van MVB.

Jaarlijks zal het HPF aan de deelnemers en anderen belanghebbenden verantwoording over het gevoerde MVB beleid afleggen via de website van het HPF middels dit Duurzaamheidsverslag, waarbij de uitsluitingenlijst en rapportages die volgen uit wet- en regelgeving staan elders op de website staan.

De deelnemers worden daarnaast periodiek over recente MVB ontwikkelingen geïnformeerd middels de nieuwsbrief die via de e-mail verspreid wordt of op de website staat.

EVALUATIE

Het MVB beleid wordt minimaal iedere 3 jaar geëvalueerd in de beleggingscommissie. Deze evaluatie wordt besproken in het bestuur en indien de evaluatie hier aanleiding toe geeft, wordt het beleid en de invulling van het beleid aangepast. De laatste evaluatie van het MVB beleid heeft in 2020 plaats gevonden door het bestuur.

1.5 IMVB Convenant, OESO Richtlijnen en UN Guiding Principles

Het HPF heeft eind december 2018 het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB Convenant) Brede Spoor ondertekend. Het IMVB Convenant is ontstaan uit een samenwerking van Nederlandse pensioenfondsen, NGO's, de Nederlandse overheid en vakbonden om maatschappelijk verantwoord beleggen verder te brengen. In het Convenant is afgesproken dat pensioenfondsen inzicht in hun beleggingen krijgen en ernaar handelen in lijn met de OESO Richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Met het ondertekenen van het Convenant onderschrijft het HPF de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs), en wordt het OESO Richtsnoer voor Institutionele Beleggers als leidraad gehanteerd. Al doende beoogt het HPF een bijdrage te leveren aan maatschappelijke lange termijn waardecreatie.

De OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn opgesteld om wereldwijde bedrijven te helpen hun bedrijfsvoering op een maatschappelijk verantwoorde wijze in te richten. Dit betreft kwesties als mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu- en natuurimpact, tegengaan van omkoping en corruptie, consumentenbelang, en verantwoorde omgang met belasting. Deze richtlijnen zijn voor het HPF daarom belangrijke uitgangspunten in het opstellen van het MVB beleid.

Het OESO Richtsnoer stelt dat voor de doeleinden van de OESO Richtlijnen due-diligence wordt gezien als het proces waarmee institutionele beleggers de daadwerkelijke en potentiële negatieve impact van hun beleggingen op belanghebbenden in de (beleggings-)keten kunnen identificeren, prioriteren, voorkomen en/of mitigeren en hierover verantwoording af leggen.

Het HPF verwacht ook van externe vermogensbeheerders, ESG dienstverleners en ondernemingen waarin het investeert dat zij volgens deze internationale standaarden handelen en dit ook publiekelijk kenbaar maken. Wanneer het HPF nieuwe contracten afsluit met vermogensbeheerders, zullen daarin bepalingen worden opgenomen rond de borging van de OESO Richtlijnen.

Tenslotte heeft het HPF zich gericht op het implementeren van het beleid in nieuwe contracten met externe dienstverleners (2021) en op het concreet uitwerken en invullen van de monitoring en de transparantie vereisten van de uitbesteding (2021). Vanaf 2022 rapporteert het HPF conform de OESO Richtlijnen en de UNGPs.

1.6 Wet- en Regelgeving

Op MVB gebied heeft het HPF te maken met verschillende wet- en regelgeving. De drie meest recent ingevoerde zijn IORP II, SRD II en SFDR:

- IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision Directive) vereist dat pensioenfondsen hun deelnemers informeren over het MVB beleid en dat zij in kaart brengen wat bestaande en opkomende maatschappelijke risico's zijn;
- De SRD II Richtlijn (Shareholder Rights Directive II) vereist dat pensioenfondsen een betrokkenheidsbeleid (Engagement en Stemmen) opstellen en verantwoording over de uitvoering hiervan afleggen. Deze Europese Richtlijn is in de Nederlandse wetgeving verankerd in artikelen 5:87c en 5:87d van de Wet Financieel Toezicht (WFT);

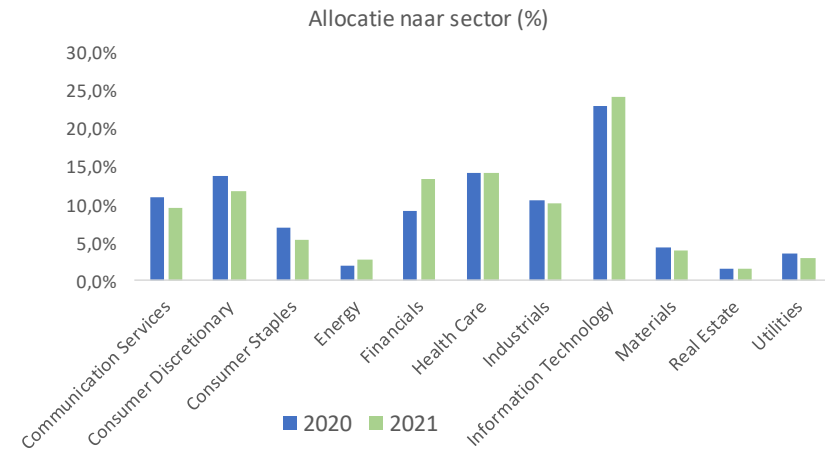
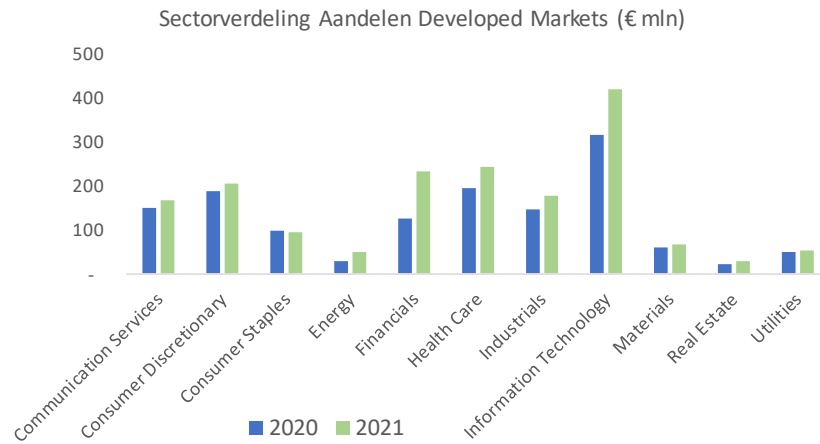
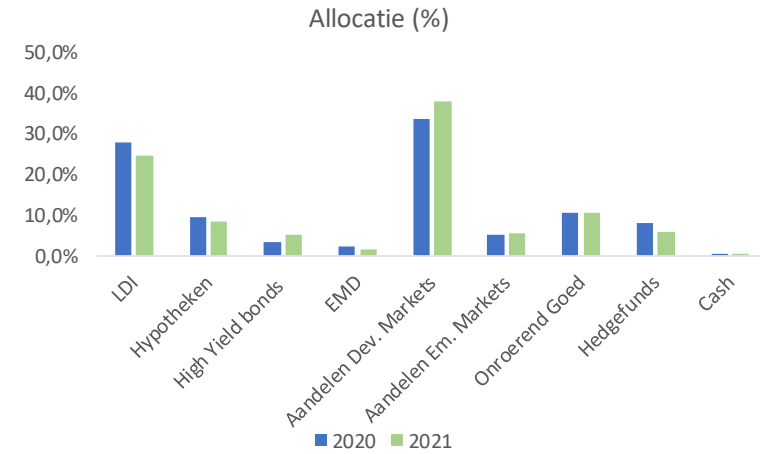
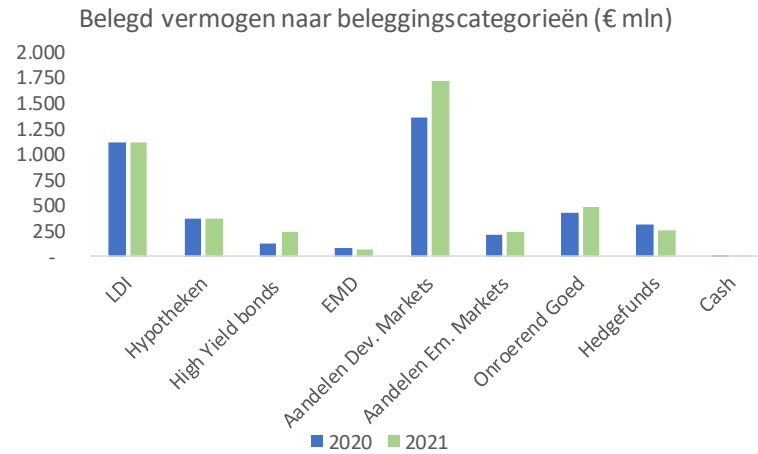
- SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) verplicht financiële marktdeelnemers, zoals pensioenfondsen, informatie te verschaffen over het duurzame beleggingsbeleid, en transparant te zijn over de uitvoering daarvan.

Verder is er (EU) wetgeving in ontwikkeling die de komende jaren voor het HPF relevant kunnen zijn, zoals de EU Informatieverschaffingsverordening, de EU taxonomie, koolstofarme benchmarks en een Europese norm voor groene obligaties. Het HPF volgt de ontwikkelingen op dit gebied en past het MVB beleid, uitvoering en rapportage indien nodig aan.

Deel 2. MVB Implementatie en Resultaten 2021

2. Beleggingsportefeuille 2020-2021

Onderstaande grafieken en tabellen geven een overzicht van onze beleggingsportefeuille en verplichtingen ultimo 2020 en ultimo 2021, uitgesplitst naar beleggingscategorieën, sectoren en in zijn totaliteit. Deze informatie helpt om de MVB uitkomsten in de komende hoofdstukken in context te plaatsen.

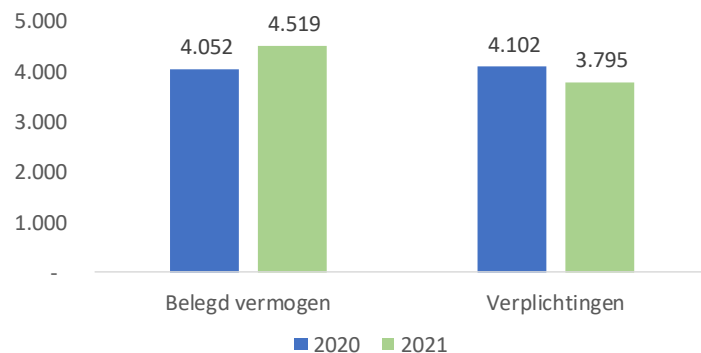
Beleggingsportefeuille uitgesplitst in beleggingscategorieën

Bedragen x € 1 mln	2020		2021	
		in %		in %
LDI	1.122	27,7%	1.116	24,7%
Hypotheken	377	9,3%	375	8,3%
High Yield Bonds	134	3,3%	240	5,3%
EMD	85	2,1%	68	1,5%
Aandelen Dev. Markets	1.361	33,6%	1.722	38,1%
Aandelen Em. Markets	207	5,1%	249	5,5%
Onroerend Goed	434	10,7%	479	10,6%
Hedgefonds	320	7,9%	262	5,8%
Cash	12	0,3%	9	0,2%
Totaal Belegd vermogen	4.052	100,0%	4.519	100,0%

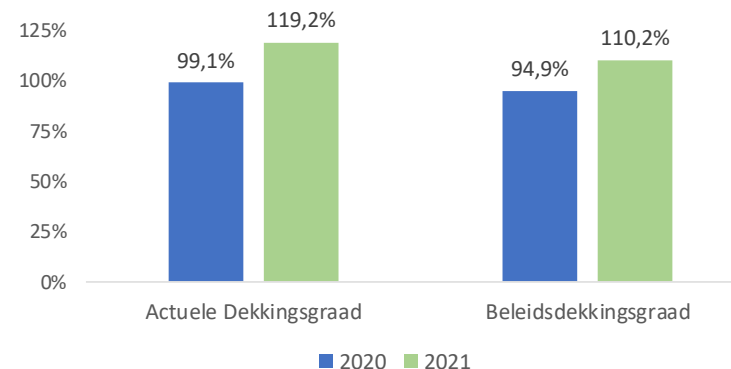
Aandelen Developed Markets uitsplitst naar sectoren

Bedragen x € 1 mln	2020		2021	
		in %		in %
Communication Services	150	11,0%	166	9,6%
Consumer Discretionary	186	13,7%	203	11,8%
Consumer Staples	96	7,1%	93	5,4%
Energy	26	1,9%	47	2,7%
Financials	124	9,1%	231	13,4%
Health Care	192	14,1%	242	14,1%
Industrials	144	10,6%	175	10,2%
Information Technology	313	23,0%	417	24,2%
Materials	59	4,4%	67	3,9%
Real Estate	21	1,6%	27	1,6%
Utilities	48	3,5%	53	3,1%
Marktwaaarde Aandelen DM	1.361	100,0%	1.722	100,0%

Belegd vermogen versus Verplichtingen (€ mln)

Dekkingsgraden

Een lijst met de grootste beleggingen van het HPF in de LDI/Hypotheekportefeuille en in de Aandelenportefeuille is te vinden via deze [link](#).

3. Implementatie van het MVB beleid en uitkomsten over 2021

De implementatie van het MVB beleid en de uitkomsten over 2021 worden besproken aan de hand van de Instrumenten, in dezelfde volgorde zoals deze in MVB beleid zijn genoemd.

3.1.1 ESG Integratie

MVB DASHBOARD

Onderdeel van ESG Integratie is het MVB Dashboard dat het HPF heeft ontwikkeld om de kentallen voor de Thema's Klimaat, Water en Mensenrechten, voor de beleggingscategorieën waarvoor deze kentallen beschikbaar zijn, te meten en beoordelen.

In 2021 heeft voor het eerst een meting van deze kentallen plaatsgevonden van de beleggingsportefeuille ultimo 2019 en 2020 op basis van MVB data 2019. In het eerste kwartaal van 2022 heeft de tweede meting plaatsgevonden van de beleggingsportefeuille ultimo 2020 en 2021 op basis van MVB data 2020. De interpretatie van de tabellen wordt in de hierna volgende secties weergegeven.

Aandelen ontwikkelde markten	HPF MSCI	CO ₂ e (tCO ₂ e)			CO ₂ e (gram/€)			Water (x 1000 m ³)			Water (ml/€)			Mensenrechten score (%)			ESG Universeel score (%)		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	2019	270.310	147.407		224	110		3.418	615		2.655	462		85%	93%		48%	50%	
	2020		133.319	142.038		100	84		422	408		314	239		93%	93%		51%	53%
	AuM (x € 1 mln)	1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710
	Data dekking	94%	99%	99%	94%	99%	99%	27%	35%	35%	27%	35%	35%	92%	96%	100%	90%	96%	100%

Staatsobligaties	RobecoSAM	GRESB score			Onroerend Goed	GRESB score	UN PRI						
		2019	2020	2021			2019	2020	2021	2019	2020	2021	
	Gewogen score	18,90	12,40	12,50		4,80	4,80	n.b.		Aantal managers	15	15	14
	AuM (x € 1 mln)	977	597	318		100%	100%	n.b.		AuM (x € 1 mln)	3.941	4.069	4.519
	Data dekking	100%	100%	100%		100%	100%	n.b.		Data dekking	100%	100%	100%

Certain information @ 2020 MSCI ESG Research LLC., reproduced by permission

De beschikbaarheid van kentallen voor de verschillende Thema's en beleggingscategorieën is als volgt.

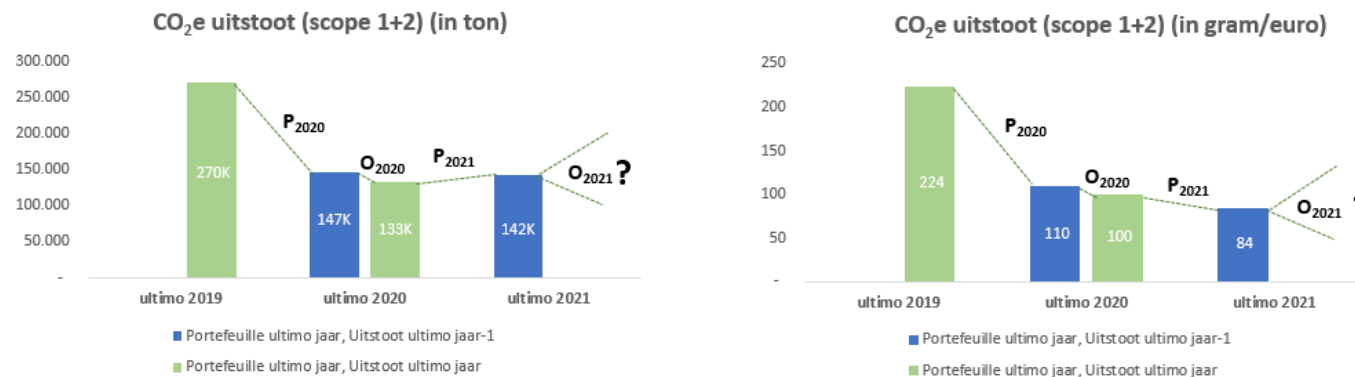
Kental	Thema	Beleggingscategorie
CO ₂ e – uitstoot [ton] uitstoot per geïnvesteerd vermogen [gram/euro]	Klimaat	Aandelen Ontwikkelde Markten
H ₂ O – consumptie [duizend m ³] consumptie per geïnvesteerd vermogen [ml/euro]	Water	
Mensenrechten score	Mensenrechten	
ESG Universeel score	MVB-breed	
RobecoSAM score	MVB-breed	LDI
GRESB score	MVB-breed	Onroerend Goed
UN PRI score	MVB-breed	Alle categorieën

'MVB-breed' is hierbij uiteraard geen expliciet benoemd Thema, maar dient om méér aspecten in ons totale MVB beleid te incorporeren dan het kleinere universum van de drie Thema's biedt.

KLIMAAT

Voor het thema 'Klimaat' is het kental de CO₂e uitstoot die aan de (deel)portefeuille van het HPF kan worden toegerekend. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de onderliggende data uit de MSCI ESG manager database, die door het HPF op geaggregeerd niveau wordt weergegeven. Zoals in het MVB beleid al is aangegeven bevatten deze cijfers ook de uitstoot van andere broeikasgassen zoals in het Kyoto Protocol benoemd.

Het totale resultaat aan CO₂e uitstoot over de jaren 2019-2021 is als volgt:

Bovengenoemde CO₂e uitstoot is gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktwaarde van die onderneming (dit bepaalt ons eigendomsaandeel, en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming) en dit te vermenigvuldigen met de (scope 1+2) CO₂e uitstoot van die onderneming. De scope 1+2 CO₂e uitstoot geeft de directe plus de indirecte uitstoot door ingekochte energie en warmte weer. De uitstoot die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen waarin wij belegd hebben en waarvoor CO₂e uitstootgegevens beschikbaar zijn.

De CO₂e uitstootcijfers die in het MVB Dashboard in de rij 'MSCI 2020' staan weergegeven, betreffen de CO₂e uitstoot, in ton, over het jaar 2020 die MSCI in de loop van 2021-2022 uit de duurzaamheidsverslagen over 2020 van de desbetreffende ondernemingen heeft verzameld of anderszins heeft vastgesteld. MSCI geeft hierbij aan dat dit langdurige proces van verzamelen doorgaat tot ca. september 2022. Voor dit duurzaamheidsverslag hebben wij noodzakelijkerwijs een 'cut-off date' gehanteerd van 1 maart 2022. Indien er dan (nog) geen uitstootcijfer van een onderneming bekend was, is de uitstoot van die onderneming van het voorgaande jaar in beschouwing genomen (zonder 'cut-off date'). Indien ook die niet beschikbaar was dan is deze onderneming buiten de meting gehouden. Op dezelfde wijze zijn de uitstootcijfers over het jaar 2019 in de rij 'MSCI 2019' vastgesteld (met een 'cut-off date' van 1 maart 2021). Kolom-gewijs zijn onze aandelenportefeuilles ultimo kalenderjaar in beschouwing genomen. Zo is dus onze aandelenportefeuille ultimo 2020 zowel op basis van de uitstootcijfers over 2019 als over 2020 vastgesteld.

Op deze wijze wordt rij-gewijs in het MVB Dashboard het effect zichtbaar hoe, op basis van gelijkblijvende CO₂e uitstootcijfers bij de ondernemingen, de CO₂e uitstoot over dat jaar is gewijzigd door ontwikkelingen in onze portefeuille gedurende dat jaar. Dit noemen wij het 'portefeuille effect'. Kolom-gewijs wordt zichtbaar hoe, op basis van een gelijkblijvende portefeuille, de CO₂e uitstoot over dat jaar is gewijzigd door ontwikkelingen bij de ondernemingen gedurende dat jaar. Dit noemen wij het 'ondernemingseffect'.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend is op deelpartefeuille niveau de ontwikkeling van CO₂e uitstoot, zowel absoluut als per geïnvesteerde euro, als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	HPF MSCI	CO ₂ e (tCO ₂ e)			CO ₂ e (gram/€)		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
		2019	270.310	147.407		224	110
2020		133.319	142.038		100	84	
AuM (x € 1 mln)		1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710
Portefeuille effect (P)			-45,5%	6,5%		-50,9%	-16,3%
Ondernemingseffect (O)			-9,6%			-9,2%	
Overige effecten			4,3%			4,7%	
Totaal effect			-50,7%			-55,4%	

Certain information @ 2020 MSCI ESG Research LLC., reproduced by permission

Zoals bovenstaande cijfers aangeven is er in onze portefeuille een enorme reductie geweest in CO₂e voetafdruk in 2020, hetgeen voornamelijk het gevolg is geweest van een wijziging in onze beleggingsstrategie om de Research Affiliates Fundamental Index (RAFI), met een relatief groot aandeel in de industrie-, energie- en nutssector, te vervangen door een multi-factor strategie. In 2021 steeg op basis van uitstootcijfers over 2020, onze absolute CO₂e voetafdruk met 6,5% terwijl de waarde van de aandelenportefeuille steeg met 27,1%. Aldus daalde de CO₂e uitstoot per belegde euro met 16,3%.

WATER

Voor het thema ‘Water’ wordt de water consumptie berekend die aan de aandelenportefeuille ontwikkelde markten van het HPF kan worden toegerekend. Water consumptie cijfers zijn vooralsnog beperkt beschikbaar, waardoor het kental slechts berekend kan worden voor een deel van de aandelenportefeuille. De ontwikkelingen op dit gebied gaan echter snel, en de verwachting is dat het deel van de aandelenportefeuille waarvoor dit kental berekend kan worden in de toekomst snel zal stijgen.

Het totale resultaat aan Water consumptie over de jaren 2019- is als volgt:

Bovengenoemde Waterconsumptie is, net als bij CO₂e, gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktwaarde van die onderneming (ter bepaling van ons eigendomsaandeel en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming) en dit te vermenigvuldigen met

de water consumptie van die onderneming. De water consumptie geeft het water verbruik van de onderneming weer, waarbij rekening wordt gehouden met water dat schoon wordt terug geleverd aan de oorspronkelijke bron. Water consumptie kan worden toegeschreven aan water dat is verdampt, verloren is gegaan door afval of lekkage, of is opgenomen in het eindproduct. De water consumptie die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen waarin wij belegd hebben en waarvoor deze cijfers beschikbaar zijn.

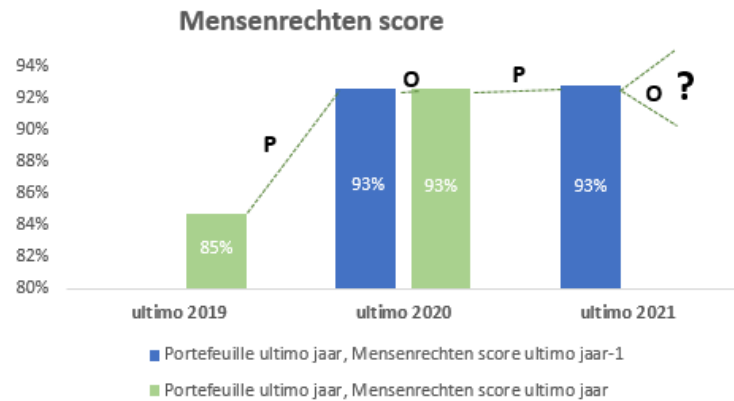
De grote reductie in Water consumptie in 2020 wordt voornamelijk toegeschreven aan de transitie van de Robeco factor fondsen naar de SSGA multi-factor strategie in 2020. De Robeco fondsen waren belegd in ondernemingen met een relatief hoge water consumptie. Een onderneming met een hoge water consumptie betekent overigens niet per definitie dat dit geen duurzame onderneming kan zijn. In het Robeco Momentum fonds bijvoorbeeld zorgde één aandeel voor bijna de totale water consumptie in het fonds. Dit aandeel betrof Meridian Energy, een nutsbedrijf uit Nieuw Zeeland dat o.a. gespecialiseerd is in duurzame waterkracht energie. Na het vervangen van de Robeco fondsen is dit aandeel gereduceerd naar een tiende van het oorspronkelijke belang in de portefeuille aandelen ontwikkelde markten.

Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de Water consumptie, zowel absoluut als per geïnvesteerde euro, als volgt geweest:

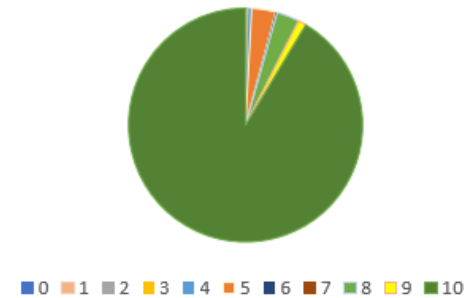
Aandelen ontwikkelde markten	HPF	Water consumptie (m3)			Water consumptie (ml/€)		
		MSCI	2019	2020	2021	2019	2020
	2019		3.417.585	P → 614.972		2.656	P → 457
2020			○ ↓ 422.221	P → 408.442		○ ↓ 314	P → 239
AuM (x € 1 mln)		1.287	1.345	1.710	1.287	1.345	1.710
Portefeuille effect (P)			-82,0%	-3,3%		-82,8%	-23,9%
Ondernemingseffect (O)			-31,3%			-31,3%	
Overige effecten			<u>25,7%</u>			<u>25,9%</u>	
Totaal effect			-87,6%			-88,2%	

MENSENRECHTEN

Voor het thema Mensenrechten wordt de MSCI Human Rights Controversy score gemeten. Deze score geeft een beoordeling van eventuele controverses die gerelateerd zijn aan de onderneming. Factoren die van invloed zijn, betreffen onder meer of een onderneming betrokken is bij controverses met betrekking tot inperking van vrijheid van meningsuiting en censuur, en andere mensenrechtenschendingen en nadelige gevolgen voor een gemeenschap. De uiteindelijke gecombineerde score varieert van 0 tot 10, waarbij een 10 betekent dat er nauwelijks/geen controverses zijn geconstateerd.

Verdeling Mensenrechten score

De geaggregeerde Mensenrechten score is, net als bij CO₂e, gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktwaarde van die onderneming ter bepaling van ons eigendomsaandeel en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming) en dit te vermenigvuldigen met de Controversy score gedeeld door 10 (om de relatieve score van 0 tot 10 om te zetten in een relatieve score van 0 tot 1, ofwel van 0% tot 100%). De score die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen waarin wij belegd hebben en waarvoor Controversy scores beschikbaar zijn. Vervolgens is, in tegenstelling tot CO₂e uitstoot, het resultaat nog gedeeld door de som van onze eigendomsaandelen aangezien de Human Rights Controversy score, in tegenstelling tot CO₂e uitstoot, een relatieve maat is. Op die manier is een gewogen gemiddelde Mensenrechten score berekend, gewogen met ons eigendomsaandeel in de verschillende ondernemingen.

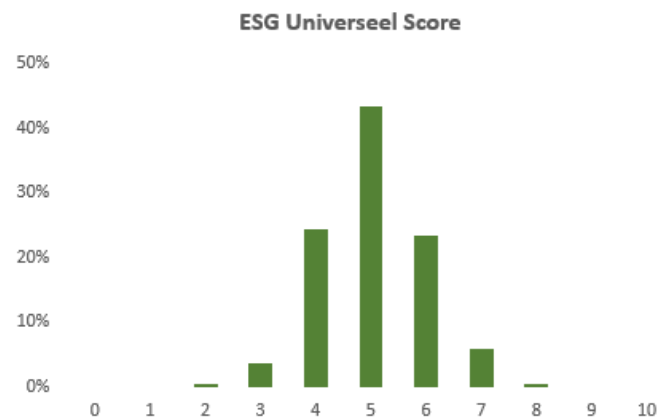
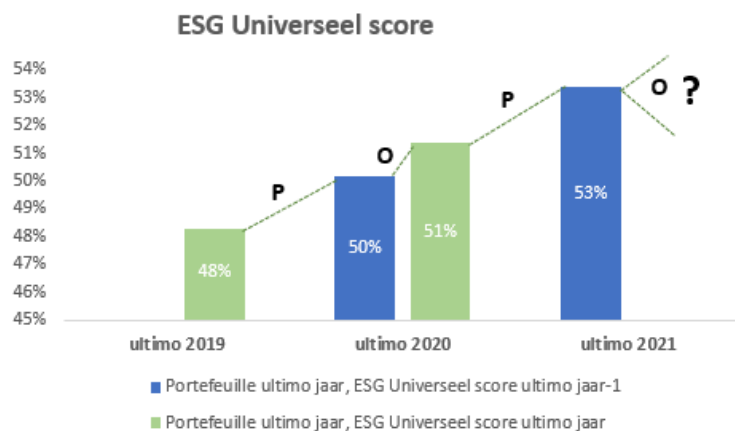
Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de Mensenrechten score als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI HPF	Mensenrechten score		
		2019	2020	2021
		2019	85%	93%
2020		93%	93%	
AuM (x € 1 mln)		1.287	1.345	1.710
Portefeuille effect (P)			9,4%	0,2%
Ondernemingseffect (O)			0,0%	
Overige effecten			0,0%	
Totaal effect			9,4%	

De Mensenrechten score is in 2021 ongeveer gelijk gebleven aan 2020 (93%). De aandelenportefeuille bestaat voornamelijk uit ondernemingen met een score 10, gevolgd door score 8 en 5. Er waren 5 ondernemingen in de aandelenportefeuille die een score 0 kregen. Dit betrof een allocatie van 0,35% van de aandelenportefeuille ontwikkelde markten.

ESG UNIVERSEEL SCORE

Voor het bepalen van een ESG Universeel score voor onze aandelenportefeuille ontwikkelde markten baseren wij ons op MSCI Weighted Average Key Issue Score (WAKI, zie bijlage 1). Deze score vertegenwoordigt het gewogen gemiddelde van de scores die zijn ontvangen op alle belangrijke kwesties die bijdragen aan de uiteindelijke integrale beoordeling van een onderneming op ESG gebied. Met behulp van deze score kunnen ondernemingen binnen de gehele portefeuille met elkaar worden vergeleken; de score is niet genormaliseerd per sector. Ook deze score heeft een schaal van 0 tot 10, waarbij een 10 betekent dat de onderneming op E, S, en G gebied goed presteert.

De geaggregeerde WAKI score voor de portefeuille wordt op soortgelijke wijze vastgesteld als de Mensenrechten score aangezien ook de ESG Universeel score een relatieve maat is.

Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de ESG Universeel score als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI HPF	ESG Universeel Score		
		2019	2020	2021
	2019	48%	50%	
2020		51%	53%	
AuM (x € 1 mln)	1.287	1.345	1.710	
Portefeuille effect (P)		3,9%	4,0%	
Ondernemingseffect (O)		2,4%		
Overige effecten		0,1%		
Totaal effect		6,4%		

De ESG Universeel score is ultimo 2021 hoger dan 2020. De meeste aandelen hebben een WAKI score tussen de 5 en de 6. De laagste score in de aandelenportefeuille betreft een 2 voor IAC/Interactive Corp en Jardine Matheson. De hoogste WAKI score in de portefeuille is een 8,4.

STAATSOBLIGATIES

De LDI portefeuille bestaat uit Staatsobligaties, SSA-obligaties en renteswaps. Middels de RobecoSAM Country Sustainability Ranking wordt een gemiddelde universele score bepaald voor de Staatsobligaties. De RobecoSAM Country Sustainability Ranking is een uitgebreid raamwerk voor het analyseren van de prestaties van landen op duurzaamheidsmaatstaven, waarbij de focus ligt op ESG factoren zoals vergrijzing, corruptie en milieurisico's. De score wordt bepaald door de ranking van een bepaald land te vermenigvuldigen met de allocatie van dat betreffende land in onze portefeuille.

Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de gewogen RobecoSAM score als volgt geweest:

Staatsobligaties		RobecoSAM		
		2019	2020	2021
	Gewogen score	18,90	12,40	12,50
	AuM (x € 1 mln)	977	597	318
	Data dekking	100%	100%	100%

Alle Staatsobligaties in de portefeuille bevinden zich, individueel en gewogen naar allocatie per land, binnen de ranking van 20 van de RobecoSAM Sustainability Index. De Staatsobligaties met de hoogste ranking in onze portefeuille betreft Finland (plaats 1) en die met de laagste ranking betreft Frankrijk (plaats 19). Gemiddeld komt de gewogen RobecoSAM score uit op 12,5 in 2021. Daarmee wordt voldaan aan de doelstelling om binnen deze index onder de 20 te blijven.

ONROEREND GOED

Voor het bepalen van een gemiddelde universele ESG score voor de Onroerend Goed portefeuille wordt de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) gehanteerd. De GRESB beoordeelt de vermogensbeheerder absoluut door middel van een gekleurde ster (groen-oranje-rood) en relatief ten opzichte van ander vermogensbeheerders op basis van een aantal sterren (maximum = 5 sterren). De gewogen GRESB score wordt bepaald door het aantal sterren dat het beleggingsfonds heeft verkregen te vermenigvuldigen met de allocatie van het betreffende fonds in onze portefeuille.

Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de gewogen GRESB score als volgt geweest:

Onroerend Goed		GRESB score		
		2019	2020	2021
	<i>Gewogen score # sterren</i>	4,80	4,80	n.b.
	<i>Green Star</i>	100%	100%	n.b.
	<i>AuM (x € 1 mln)</i>	419	436	480
	<i>Data dekking</i>	100%	100%	n.b.

Alle vermogensbeheerders in onze portefeuille behaalden een Green Star. Daarmee wordt voldaan aan onze doelstelling dat we een voorkeur hebben voor vermogensbeheerders die een jaarlijkse GRESB Green Star waardering hebben. De gewogen aantal sterren score is 4,80. Dat wil zeggen dat al onze vermogensbeheerders zich in de hoogste percentiel van de markt bevinden ten opzichte van de concurrenten.

UN PRI

Op portefeuilleniveau verwachten wij dat alle managers de UN Principle for Responsible Investing (UN PRI) ondertekenen. Alle managers voldoen daaraan per 2021.

Op portefeuille niveau is de ontwikkeling van de ondertekening aan de UN PRI als volgt geweest:

Totale portefeuille		UN PRI		
		2019	2020	2021
	<i>Aantal managers</i>	15	15	14
	<i>AuM (x € 1 mln)</i>	3.941	4.069	4.519
	<i>Data dekking</i>	100%	100%	100%

3.1.2 ESG Integratie bij selecteren en monitoren van vermogensbeheerders

Bij de selectie en monitoring van de externe vermogensbeheerders worden ESG criteria expliciet meegenomen. Onderdeel van de selectie is de beoordeling of de vermogensbeheerder kan voldoen aan het IMVB Convenant, waaronder de onderdelen die betrekking hebben op de ESG due-diligence.

Voor drie bestaande vermogensbeheerders zijn de IMVB Convenant vereisten opgenomen in de beheersovereenkomst. Bij nieuwe vermogensbeheerders dient dit per direct opgenomen te zijn, indien dit van toepassing is.

3.2 Actief Beleggerschap

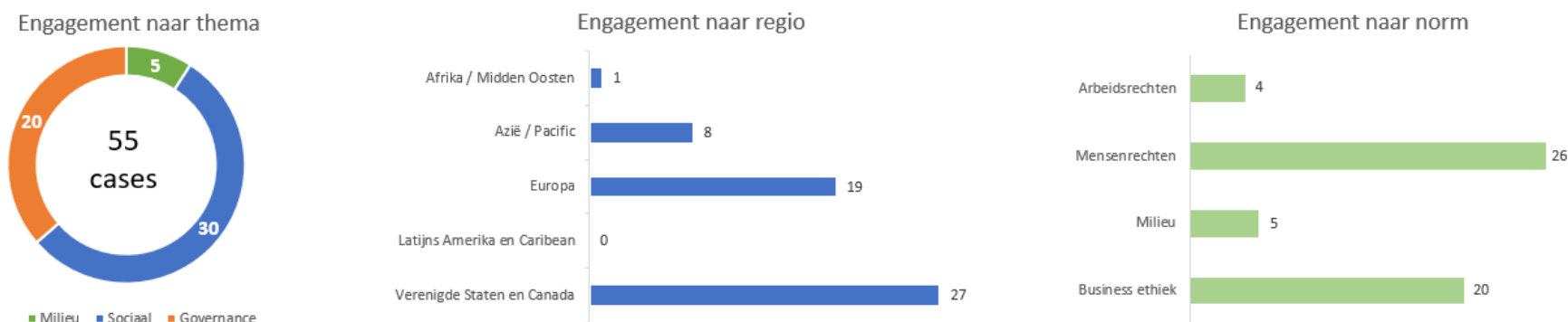
Actief Beleggerschap bestaat uit Engagement, Stemmen en Class actions en claims.

ENGAGEMENT

Engagement wordt toegepast op het thema Mensenrechten via de Global Standards Engagement van Sustainalytics. Sustainalytics engageert namens het HPF met bedrijven die internationale standaarden ernstig en systematisch schenden, zoals de UN Global Compact Principles, de OESO-richtlijnen voor

multinationals en de UN Guiding Principles. In bijlage 2 wordt de relatie beschreven door de van Sustainalytics beschreven Global Norms enerzijds en de UN Global Compact Principles, OESO-Richtlijnen en de UN Guiding Principles anderszijds.

In 2021 is over 55 cases engagement in de aandelenportefeuille ontwikkelde markten van het HPF gevoerd door Sustainalytics. De engagement cases zijn onderverdeeld naar de door Sustainalytics geformuleerde normen arbeidsrechten, mensenrechten, milieu en business ethiek.

In 2021 zijn tien engagement cases met succes afgerond. Hiervan hadden vijf cases betrekking op engagement op het thema “Social”, waar mensenrechten en arbeidsrechten onderdeel van uitmaken. Vier cases hadden betrekking op engagement op governance vraagstukken en er was één case met milieuvraagstukken succesvol afgerond. In totaal zijn er 43 vergaderingen geweest en 423 andere contact momenten (zoals email, telefoon, brief, fax) voor deze tien engagement cases. Er waren geen disengagement cases in 2021 die betrekking hadden op de aandelenportefeuille van het HPF, waarbij de engagement is gestopt omdat deze ondernemingen niet bereid waren om de dialoog aan te gaan of omdat er te weinig reacties vanuit deze ondernemingen kwamen.

Een voorbeeld van een succesvolle engagement is het Dieseltgate schandaal van Volkswagen. Volkswagen ontplooidde activiteiten die een negatieve impact op milieu en mensenrechten met zich mee brachten. Het Dieseltgate schandaal bracht Volkswagen ertoe zijn bedrijfscultuur te hervormen door middel van een uitgebreide reeks maatregelen, waaronder meer toegewijde aandacht voor ESG prestaties gekoppeld aan de beloning van zowel het top- als het middenmanagement. De engagement startte in september 2015. Gedurende de jaren kreeg Volkswagen meerdere boetes. Op basis van de bereidheid van het bedrijf om samen te werken met de autoriteiten, een sterke response op de engagement, de aanzienlijke vooruitgang bij het verbeteren van de interne compliance organisatie en de hervorming van de bedrijfscultuur heeft Sustainalytics besloten om de engagement in november 2021 als succesvol te sluiten.

Per ultimo 2021 stonden er nog 45 engagement cases open. Hiervan hebben er 4 betrekking op Milieu, 25 cases zijn gericht op Sociale- en 16 cases op de Governance vraagstukken. 91% van deze openstaande cases worden door Sustainalytics geclassificeerd als engagement cases met een medium of high performance. Dat wil zeggen dat er een standaard niveau (medium performance) van reactie en vooruitgang wordt geboekt danwel een goede of uitstekend niveau (high performance) van reactie en vooruitgang.

In bijlage 4 staan de ondernemingen waarmee Sustainalytics in 2021 namens het HPF Global Standards Engagement heeft gevoerd. Daarnaast voeren de vermogensbeheerders hun eigen Engagement uit. Hoewel dit niet gestuurd wordt vanuit het HPF draagt dit verder bij aan de invloed van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van het HPF. Zie de volgende paragraaf 'Stemmen' voor links naar het Engagement beleid en Engagement resultaten van de vermogensbeheerders van onze aandelenportefeuille.

STEMMEN

Stemmen in aandeelhoudersvergaderingen

Het stemmen wordt door de vermogensbeheerders van onze aandelenportefeuille gedaan, in lijn met hun eigen beleid. Voor meer informatie over het Engagement- en Stembeleid van onze vermogensbeheerders zie:

- het [Stem- en Engagementbeleid van State Street](#) (Aandelen Ontwikkelde Markten),
- het [Stembeleid](#) van Robeco en het [Engagement beleid](#) van Robeco (Aandelen Opkomende Markten).

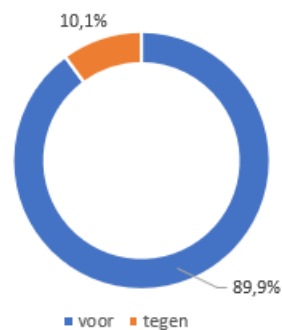
Voor de Engagement en Stem resultaten van onze vermogensbeheerders zie:

- de [Active Stewardship rapportage Q4 2021](#) van State Street
- de [Active Stewardship rapportage van 2021](#) van Robeco
- de [Stemrapportage Q4 2021](#) van State Street

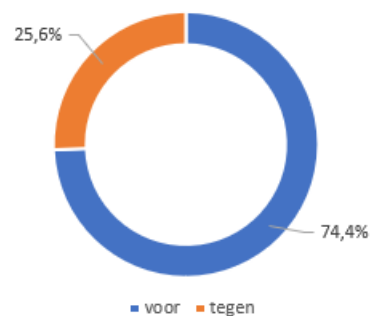
Gedurende 2021 heeft onze vermogensbeheerder bij 6.190 aandeelhoudersvergaderingen een stem uitgebracht op 26.853 agendapunten. Grotendeels van de agendapunten (25.983) wordt door het management van de onderneming ingebracht. Deze agendapunten hebben veelal betrekking op bestuurszaken, zoals de benoeming van bestuurders, wijzigingen in statuten, fusies en overnames en beloningsvoorstellen van bestuurders. Daarnaast worden er ook agendapunten (870) ingebracht van aandeelhouders. Dit kunnen o.a. voorstellen zijn die te maken hebben met klimaat, mensenrechten en milieu.

In 2021 heeft onze vermogensbeheerder bij circa 90% van de management voorstellen 'voor' gestemd en bij 10% van de voorstellen 'tegen'. Van de aandeelhoudersvoorstellen heeft de vermogensbeheerder in circa 74% van de gevallen 'voor' gestemd en 26% 'tegen'.

Management voorstellen

Aandeelhouders voorstellen

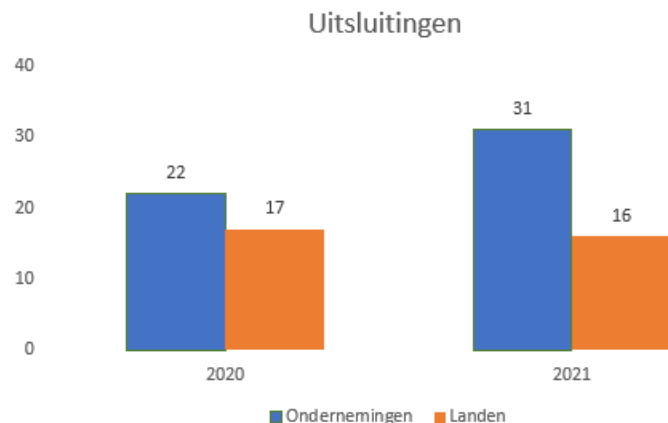

CLASS ACTIONS EN CLAIMS

Het HPF participeert via Deminor in vier claims. Dit betreffen Fortis/Ageas SA/NV, Volkswagen AG, Toshiba Corporation en Porsche Automobil Holding SE. De claims hebben betrekking op de misleidende informatie bij de overname door ABN AMRO (Fortis/Ageas SA), het dieselgate schandaal (Volkswagen en Porsche) en op het boekhoudkundig schandaal bij Toshiba waarbij de winst voor belasting kunstmatig is opgedreven. De claim van Fortis/Ageas is geschikt en deels ontvangen. De totale omvang van deze claims bedraagt voor het HPF maximaal circa 4 miljoen euro, waarvan deels (115.000 euro) is geschikt en ontvangen.

3.3 Uitsluitingen

Het HPF heeft eind 2021 een totaal van 31 ondernemingen en 16 landen uitgesloten. De meeste uitsluitingen van ondernemingen zijn gedaan vanwege hun betrokkenheid bij de productie van controversiële wapens¹. Daarnaast zijn vier ondernemingen uitgesloten omdat de dialoog over arbeidsrechten en mensenrechtenschendingen niet succesvol was. Het aantal namen dat uitgesloten werd is gestegen omdat de uitsluitingenlijst vanaf 2021 (bijlage 3) met een andere ESG dataprovider is opgesteld. Net als in 2020 zijn namen van niet-beursgenoteerde ondernemingen niet meegenomen, daar het HPF in de aandelenportefeuille alleen belegt in beursgenoteerde aandelen.

Gedurende 2021 is als gevolg van het uitsluitingenbeleid circa 0,25% van de aandelenportefeuille ontwikkelde markten verkocht. Nadien voldoet de portefeuille aan de vereiste om niet te beleggen in de namen die op de uitsluitingenlijst staan. De meest [recente uitsluitingenlijst voor bedrijven](#) en [landen](#) is te vinden op de website van HPF.

De MVB Beleggingsovertuiging van het HPF is dat maatschappelijk verantwoord beleggen kan samengaan met de beleggingsdoelstelling de rendement-risicoverhouding van de beleggingen af te stemmen op de ambitie tot koopkrachtbehoud van de pensioenen. Volgens de Leidende Principe 1 doen we dit op een gecontroleerde en zichtbare wijze. Het rendement van de aandelenportefeuille ontwikkelde markten (inclusief uitsluitingen) was 2 bps lager dan de benchmark zonder uitsluitingen. Dit werd o.a. veroorzaakt door het in 2021 uitgesloten aandeel Motorola Solutions. De conclusie is dat in 2021 nagenoeg aan de MVB Beleggingsovertuiging van het HPF is voldaan.

¹ Onder controversiële wapens vallen clustermunitie, landmijnen, biologische/chemische wapens, wapens met verarmd uranium, blinderende laserwapens, brandwapens en/of niet-detecteerbare fragmenten.

3.4 Impact Investing

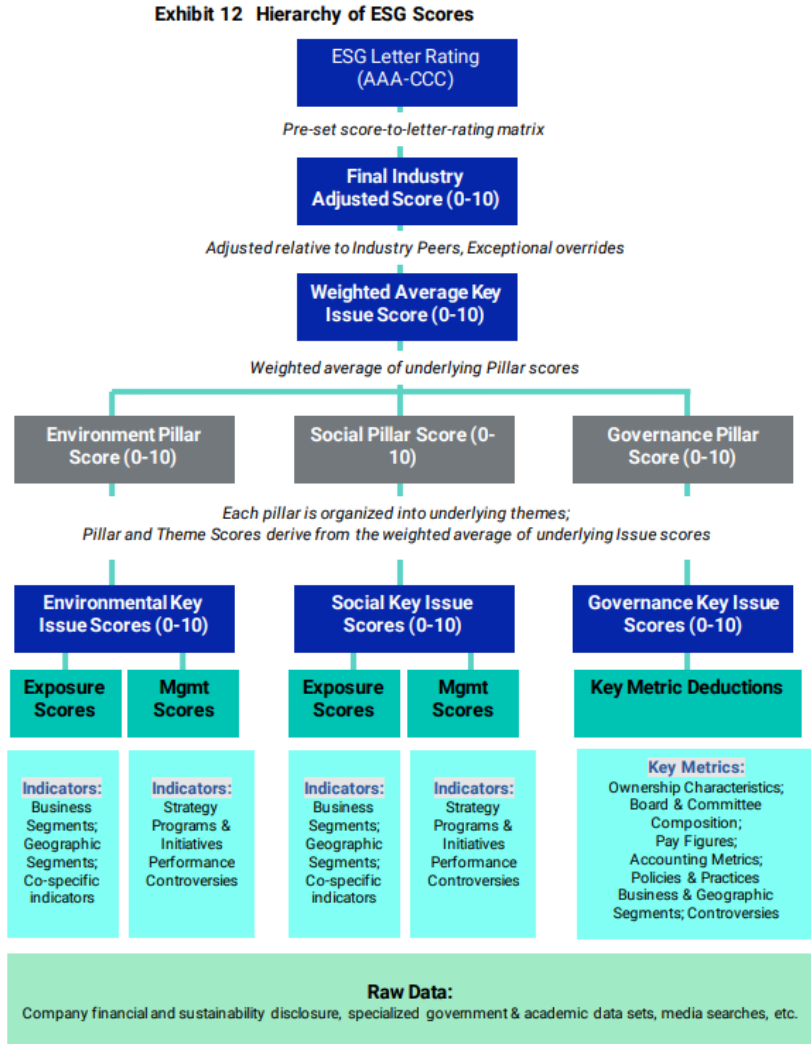
Het onderzoek naar de mogelijkheden om Impact Investing op het thema Water toe te passen is verschoven naar 2022.

4. Wet- en regelgeving

Voor de [SRD II rapportage](#) wordt verwezen naar de website.

Voor de [SFDR rapportage](#) wordt verwezen naar de website.

Bijlage 1 Hierarchie van ESG Scores (MSCI)

Bijlage 2 Doorvertaling door Sustainalytics van de UN Global Compact Principles naar de OESO-Richtlijnen en de UN Guiding Principles

Overview of International Norms and Standards in GSS Scope - Continued

Norms Areas	UN Global Compact Principles	OECD Guidelines for Multinational Enterprises Chapters	UN Guiding Principles on Business and Human Rights
Labour Rights	<p>P3 – Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining</p> <p>P4 – Businesses should uphold the elimination of all forms of forced and compulsory labour</p> <p>P5 – Businesses should uphold the effective abolition of child labour</p> <p>P6 – Businesses should uphold the elimination of discrimination in respect of employment and occupation</p>	Chapter V – Employment and Industrial Relations	<p>11 – Respect for Human Rights</p> <p>12 – Respect Int. recognized Human Rights</p> <p>13 – Avoid / Prevent Human Rights impacts</p> <p>14 – Enterprise context and structure adverse impacts</p> <p>15 – Policy Commitment</p> <p>16 – Policy Statement</p> <p>17 – Human Rights Due Diligence</p> <p>18 – Identify and assess actual / potential impacts</p> <p>19 – Integration and appropriate action</p> <p>20 – Verification of adverse impacts with stakeholders</p> <p>21 – Communicate on human rights impact</p> <p>22 – Provide remediation</p>
Environment	<p>P7 – Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges</p> <p>P8 – Businesses should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility</p> <p>P9 – Businesses should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies</p>	Chapter VI – Environment Chapter IX – Science and Technology	Not Applied to issues captured under Principles 7, 8 and 9.
Business Ethics	<p>P10 – Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery</p>	Chapter VII – Combating Bribery, Bribe Solicitation and Extortion Chapter X – Competition Chapter XI – Taxation	Not Applied to issues captured under Principle 10.

Bijlage 3 Uitsluitingenlijst 2021 van ondernemingen en landen

Name	Country	Controversial weapons	OECD guidelines	Country
Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.	United States	X		
Anhui Great Wall Military Industry Co Ltd	China	X		Afghanistan
Aryt Industries Ltd.	Israel	X		Belarus
Ashot - Ashkelon Industries Ltd.	Israel	X		Central African Republic
Avibras Industria Aeroespacial S/A.	Brazil	X		Democratic Republic Congo
Bharat Dynamics Ltd	India	X		Iran
Boeing Company, The	United States	X		Iraq
China Aerospace Science and Technology Corporation	China	X		Libya
China North Industries Corporation	China	X		Myanmar
China North Industries Group Corporation Limited	China	X		North Korea
China Spacesat Co., Ltd.	China	X		Somalia
Coal India Limited	India		X	South Sudan
Elbit Systems Limited	Israel	X		Sudan
General Dynamics Corp	United States	X		Syria
Hanwha Corp	South Korea	X		Venezuela
Inner Mongolia North Heavy Industries Group Corp. Ltd.	China	X		Yemen
Israel Military Industries Ltd.	Israel	X		Zimbabwe
Korea Aerospace Industries, Ltd	South Korea	X		
Larsen and Toubro Ltd.	India	X		
LIG Nex1 Co., Ltd.	South Korea	X		
Lockheed Martin Corporation	United States	X		
Metallurgical Corporation of China Ltd.	China		X	
Motorola Solutions, Inc.	United States		X	
Motovilikhinskiye Zavody Pao	Russia	X		
Nabha Power Ltd.	India	X		
National Presto Industries, Inc	United States	X		
Northrop Grumman Corporation	United States	X		
Poongsan Corporation	South Korea	X		
Poongsan Holdings Corporation	South Korea	X		
Roketsan Roket Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi	Turkey	X		
Saudi Arabian Oil Co.	Saudi Arabia		X	

Bijlage 4 Engagement 2021

Global Standards Engagement

Entity Name
3M Co
Activision Blizzard, Inc.
Amazon.com Inc
Barclays PLC
Bayer AG
Bolloré SA
Bunge Ltd.
Caterpillar Inc
Citigroup, Inc.
Commonwealth Bank of Australia
Credit Suisse Group AG
Crown Resorts Ltd
Danske Bank A/S
Deutsche Bank AG
Dow, Inc.
DuPont de Nemours, Inc.
EDP - Energias de Portugal, S.A.
Facebook Inc
FirstEnergy Corp.
Glencore PLC
ING Groep N.V.
Johnson & Johnson

Entity Name
McDonald's Corp
McKesson Corp
Olympus Corporation
PG&E Corp
Raytheon Technologies Corp.
Rio Tinto Ltd.
Sanofi
Stryker Corporation
Swedbank AB
Telefonaktiebolaget LM Ericsson
Teleperformance SA
Teva Pharmaceutical Industries Limited
Thermo Fisher Scientific Inc.
Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated
Toshiba Corp.
Uber Technologies, Inc.
Volvo AB
Walmart Inc.
Wells Fargo & Company
Westpac Banking Corporation
Wilmar International Limited

Disclaimer

Although Stichting Heineken Pensioenfondsen information providers, including without limitation, MSCI ESG Research LLC and its affiliates (the “ESG Parties”), obtain information (the “Information”) from sources they consider reliable, none of the ESG Parties warrants or guarantees the originality, accuracy and/or completeness, of any data herein and expressly disclaim all express or implied warranties, including those of merchantability and fitness for a particular purpose. The Information may only be used for your internal use, may not be reproduced or disseminated in any form and may not be used as a basis for, or a component of, any financial instruments or products or indices. Further, none of the Information can in and of itself be used to determine which securities to buy or sell or when to buy or sell them. None of the ESG Parties shall have any liability for any errors or omissions in connection with any data herein, or any liability for any direct, indirect, special, punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possibility of such damages.